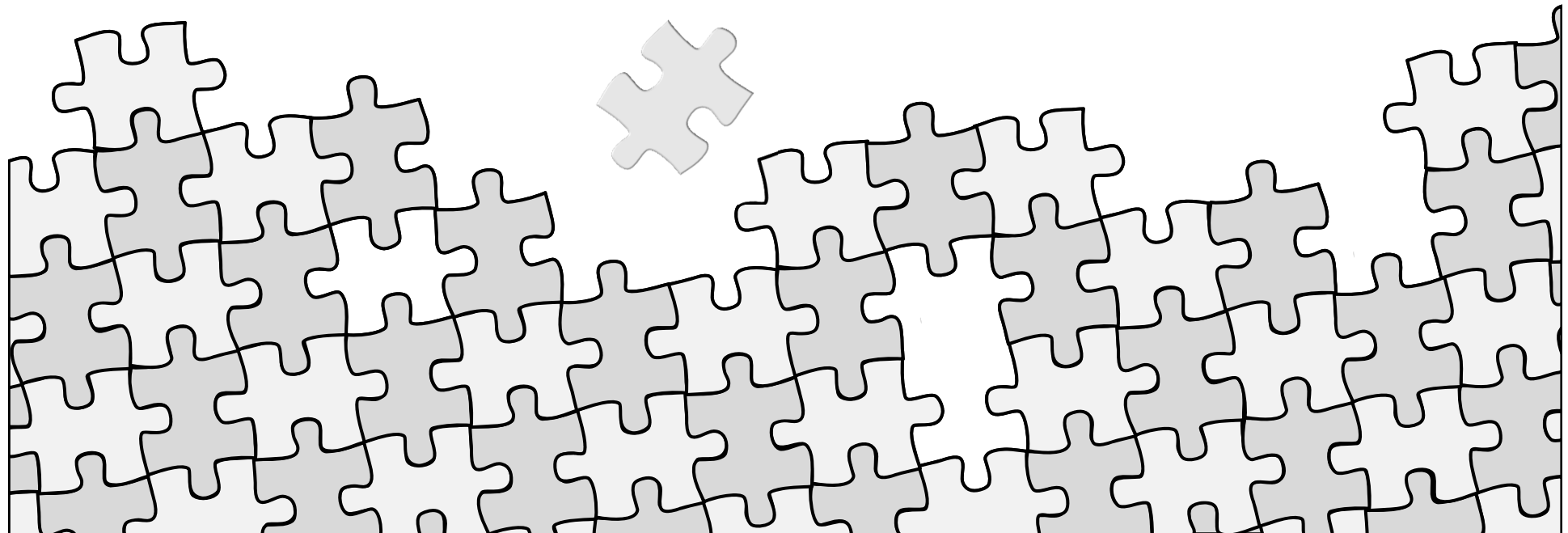
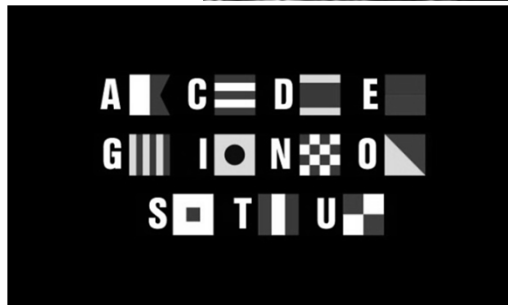
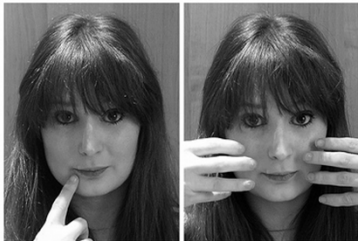

Γνωστική Ψυχολογία II (ΨΧ 05)

Γλώσσα (1)

Ποιοι μιλούν...

Η γλώσσα των ζώων

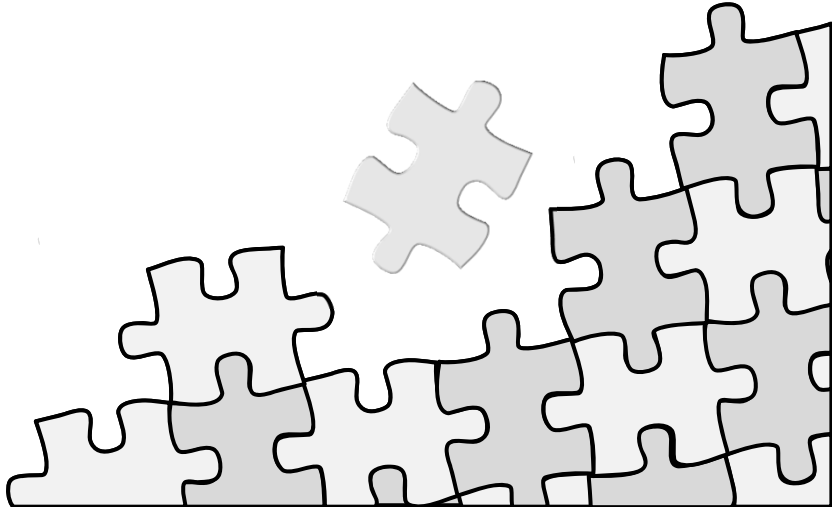
Είναι αυτό γλώσσα;

Η Dr Pepperberg και ο Alex
(ο παπαγάλος)

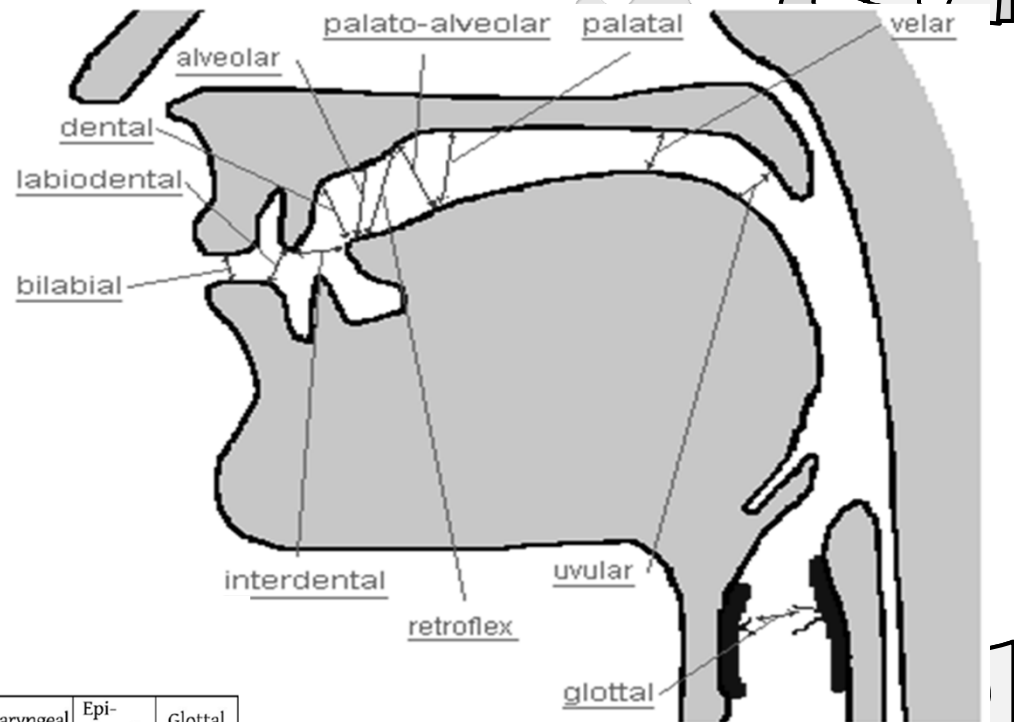
Δομή της γλώσσας

- Πώς μελετούν τη γλώσσα η γνωστική ψυχολογία, η νευροψυχολογία και η ψυχολinguιστική;
 - Γλωσσική ικανότητα των ανθρώπων
 - **Επιτέλεση:** η χρήση της γλωσσικής ικανότητας από τους ανθρώπους
 - Διάρθρωση του γλωσσικού συστήματος:
 - Φωνητική
 - Πραγματολογία
-

Σύμβολα του διεθνούς φωνητικού αλφαβήτου για τα σύμφωνα

Τα σύμφωνα παράγονται με ένα εμπόδιο στη ροή του αέρα.

Η διάταξη των συμβόλων στον πίνακα έχει γίνει αναφορικά με το είδος και τη θέση του εμποδίου (στα χείλη, στα δόντια, κ.ο.κ.)

Το Διεθνές Φωνητικό Αλφάβητο (2005)

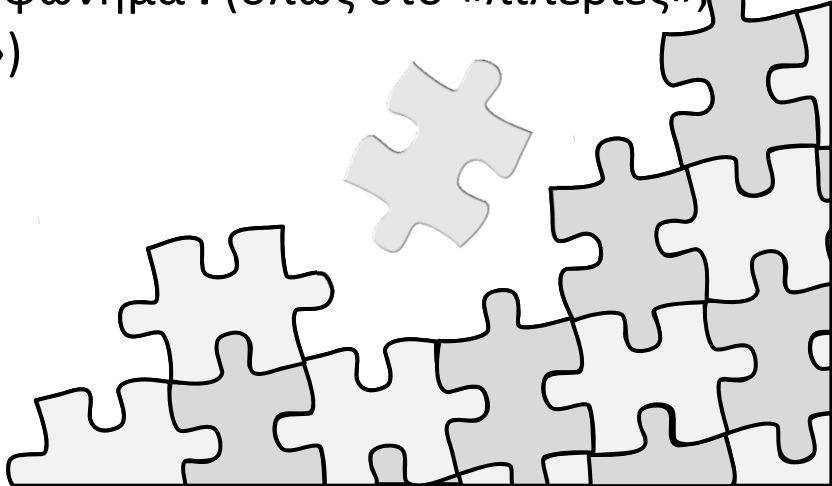
CONSONANTS (PULMONIC)

	Bilabial	Labio-dental	Dental	Alveolar	Post-alveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Epi-glottal	Glottal
Nasal	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ			
Plosive	p b	ɸ β		t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ	ʔ
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	ʜ ʢ	h ɦ
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ				
Trill	ʙ			r					ʀ		ʀ̥	
Tap, Flap		ⱱ		ɾ		ɽ						
Lateral fricative				ɬ ɮ		ɭ	ʎ	ɥ				
Lateral approximant				l		ɭ	ʎ	ʟ				
Lateral flap				ɭ		ɻ						

Γλωσσικά επίπεδα (1)

- **Φωνολογία**

- Οργάνωση των αφηρημένων μονάδων που σχηματίζουν λέξεις
 - Φωνήματα (προσοχή! Δεν είναι ήχοι αλλά θεωρητικές έννοιες που υποθέτουμε πως βρίσκονται πίσω από την παραγωγή των ήχων...)
 - Για παράδειγμα, οι λέξεις «βγες», «λεβιές», «αυγές», «πιπεριές» έχουν όλες στο τέλος ακριβώς τους ίδιους τρεις φθόγγους: **jes**. Όμως η φωνολογική ανάλυση θεωρεί ότι σε άλλες περιπτώσεις ο φθόγγος **j** παράγεται από ένα υποκείμενο φώνημα **γ** (όπως στο «βγες») ενώ σε άλλες από ένα λανθάνον υποκείμενο φώνημα **i** (όπως στο «πιπεριές», όπου το **i** προέρχεται από το «πιπέρι»)
-

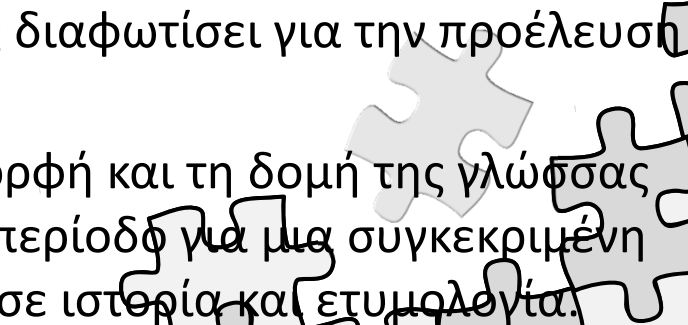

Γλωσσικά επίπεδα (2)

- **Μορφολογία**

- Μορφήματα: έχουν σημασία!
- Για παράδειγμα, η λέξη «αναγνωστικό» περιλαμβάνει πέντε μορφήματα:
 - το **ανα-** που σημαίνει ξανά,
 - το **γνωσ-** που έχει να κάνει με γνώση,
 - το **-τ-** που παράγει λέξη που σημαίνει δράστη,
 - το **-ικ-** που παράγει επίθετο από ουσιαστικό, και
 - το **-ο** που δηλώνει ότι είναι ένα (ενικός αριθμός) και το γραμματικό γένος (ουδέτερο).

- **Διάκριση μεταξύ συγχρονίας και διαχρονίας:**

- Η διαχρονική ανάλυση μπορεί να μας διαφωτίσει για την προέλευση λέξεων και φαινομένων.
 - Η συγχρονική ανάλυση εξετάζει τη μορφή και τη δομή της γλώσσας όπως είναι σε μια δεδομένη χρονική περίοδο για μια συγκεκριμένη γλωσσική κοινότητα, χωρίς αναφορά σε ιστορία και ετυμολογία.
-

Γλωσσικά επίπεδα (3)

- **Σύνταξη**

- Εστιάζει στην οργάνωση των λέξεων σε αλληλουχίες που σχηματίζουν φράσεις και προτάσεις.
 - Δεν ασχολείται με τη σημασία των λέξεων. Εξετάζει μόνο τους περιορισμούς που υπαγορεύουν αν μια αλληλουχία λέξεων είναι επιτρεπτή.
 - Η πρόταση «**το φλυτζάνι θυμάται με μπλε δόντια**» δεν έχει νόημα, είναι όμως συντακτικά αποδεκτή.
 - Η αλληλουχία «**δόντια μπλε με θυμάται φλυτζάνι το**» είναι συντακτικά μη αποδεκτή.
 - Η σειρά των λέξεων είναι αυτό που καθορίζει αν μια φράση είναι συντακτικά αποδεκτή ή όχι - γραμματικότητα
-

Γλωσσικά επίπεδα (4)

- **Σημασιολογία**

- Αναγνωρίζει σημασιακές ιδιότητες των λέξεων και των συνδυασμών τους σε φράσεις και προτάσεις.
- Για παράδειγμα, κάποιοι συνδυασμοί λέξεων αποδίδουν ρόλους, όπως στη φράση «ο σκύλος δάγκωσε το κορίτσι».
- Πώς συνδυάζονται οι σημασίες των λέξεων μέσα σε συγκεκριμένες φραστικές δομές, για να παραχθεί το νόημα ολόκληρης της φράσης.
- Μελετά επίσης σχέσεις σημασίας ανάμεσα σε λέξεις, όπως η συνωνυμία (ίδια σημασία), αντωνυμία (αντίθετη σημασία), υπωνυμία/υπερωνυμία (όταν μια σημασία συμπεριλαμβάνεται σε μια άλλη, π.χ. «πουλί»-«περιστέρι») κ.ά.

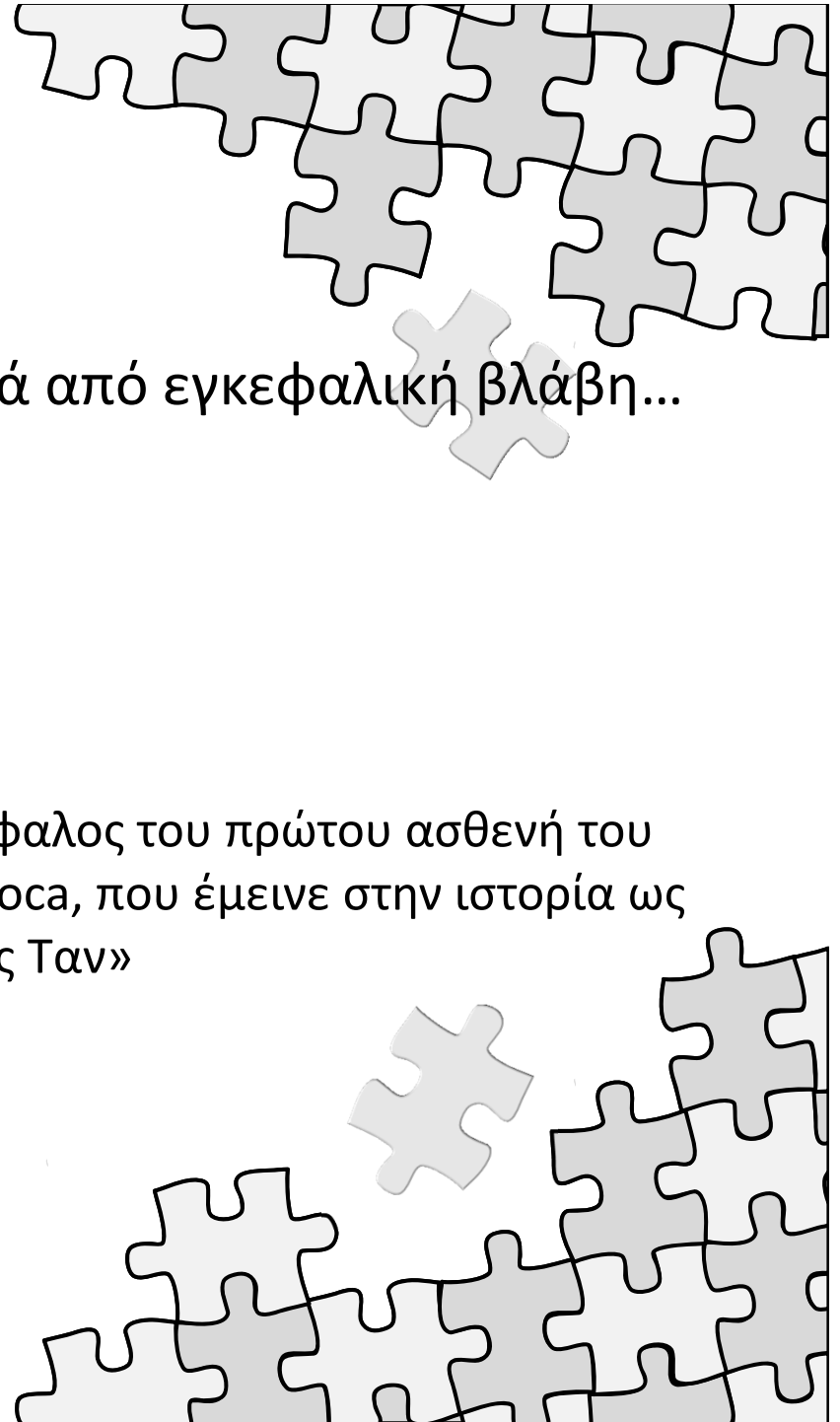

Αφασία

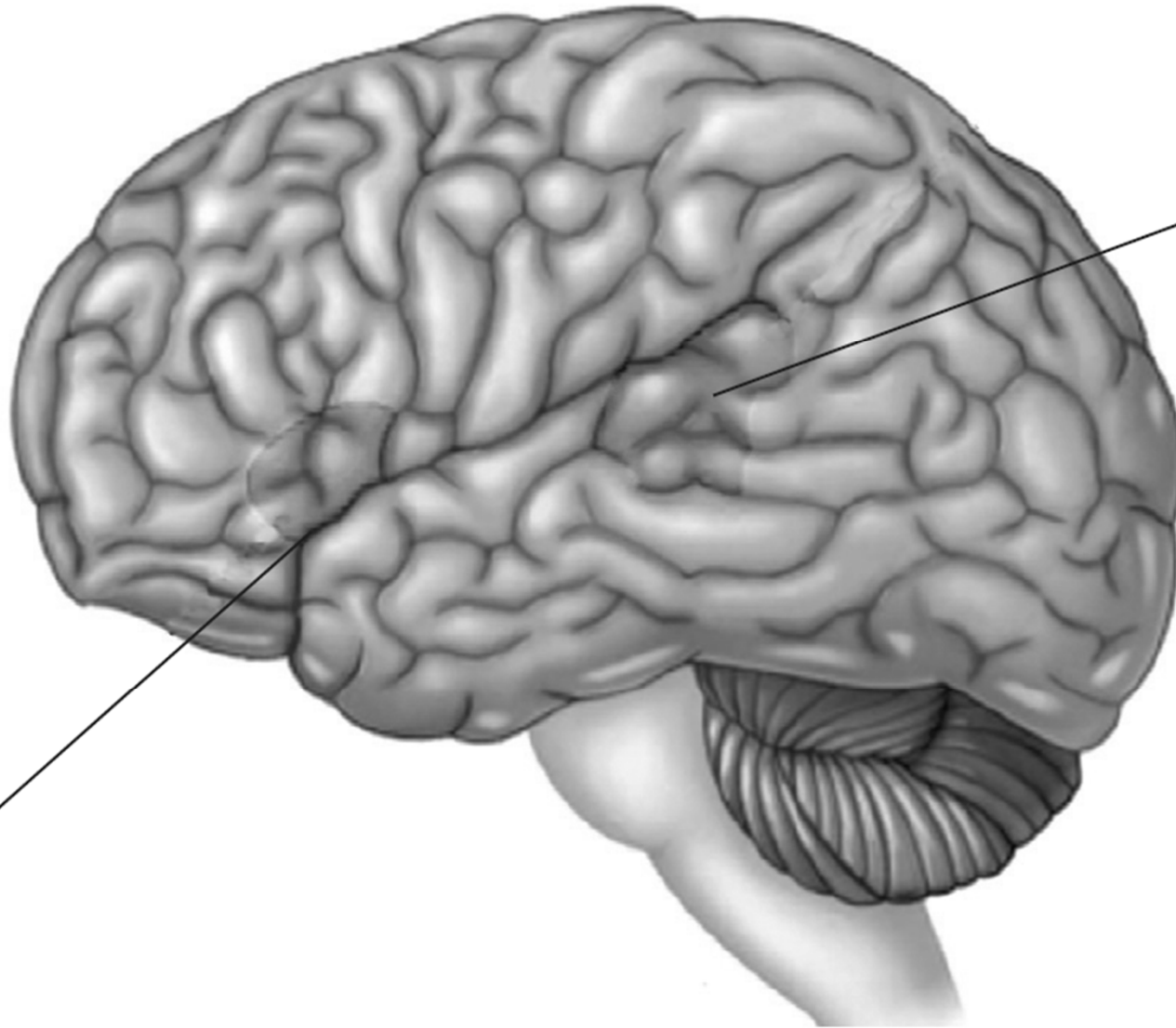
- Η δυσλειτουργία της γλώσσας μετά από εγκεφαλική βλάβη...
- Περιοχές Broca και Wernicke

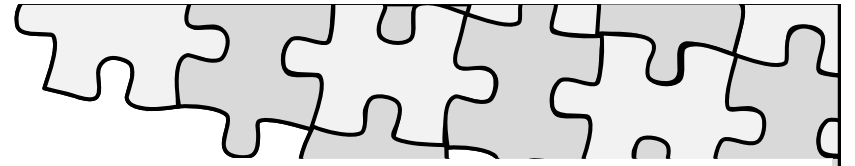
- Ο εγκέφαλος του πρώτου ασθενή του Paul Broca, που έμεινε στην ιστορία ως «κύριος Ταν»

Περιοχή
Μπροκά

Περιοχή
Βέρνικε

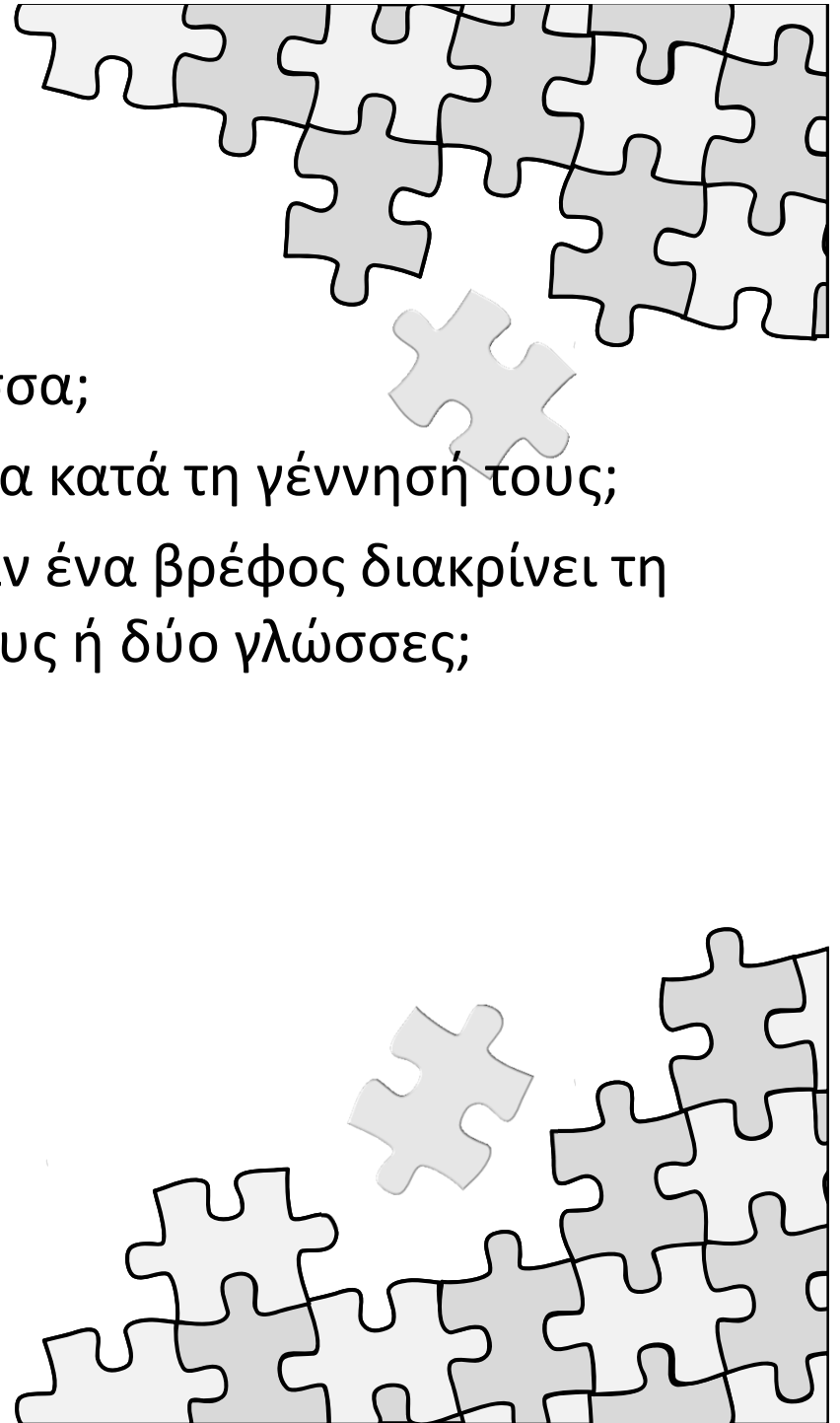

Η συμμετοχή των δύο εγκεφαλικών ημισφαιρίων στη γλώσσα

- Δεν είναι συμμετρική!
- Παλαιότερα πολλοί ερευνητές πίστευαν ότι η επεξεργασία της γλώσσας γίνεται αποκλειστικά στο αριστερό ημισφαίριο. Σήμερα γνωρίζουμε ότι και τα δύο ημισφαίρια συμμετέχουν στη γλωσσική επεξεργασία.
- Το αριστερό είναι πιο σημαντικό, και το λέμε *κυρίαρχο*, διότι
 - φαίνεται ότι εμπλέκεται *περισσότερο* στις γλωσσικές λειτουργίες από το άλλο, και
 - συνήθως είναι *απαραίτητο* για την ομαλή εκτέλεση των γλωσσικών λειτουργιών.
 - Το αριστερό ημισφαίριο είναι κυρίαρχο για τη γλώσσα σχεδόν σε όλους τους δεξιόχειρες και στην πλειονότητα των αριστερόχειρων.

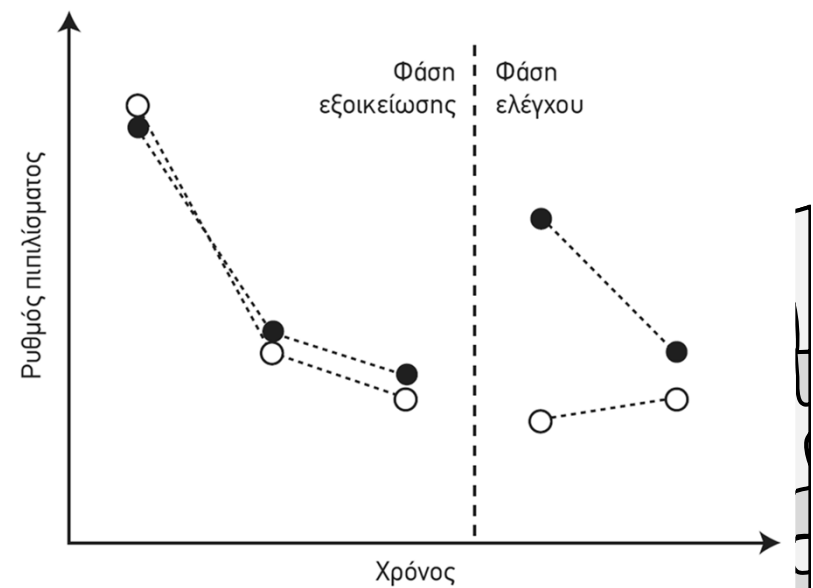
Μελέτες σε βρέφη

- Πώς μαθαίνουν τα παιδιά τη γλώσσα;
- Έχουν τα βρέφη γλωσσική εμπειρία κατά τη γέννησή τους;
- Πώς μπορεί να μελετήσει κανείς αν ένα βρέφος διακρίνει τη διαφορά ανάμεσα σε δύο φθόγγους ή δύο γλώσσες;

Μέθοδος της μέτρησης του ρυθμού πιπιλίσματος

- Αποτελέσματα ενός υποθετικού πειράματος φωνητικής αντίληψης σε βρέφη με τη μέθοδο της μέτρησης του ρυθμού πιπιλίσματος.
- Στην αριστερή περιοχή του γραφήματος φαίνεται η σταδιακή μείωση του ρυθμού που δείχνει την αυξανόμενη εξοικείωση του βρέφους με το ερέθισμα αναφοράς. Η κατακόρυφη διακεκομμένη γραμμή σηματοδοτεί την έναρξη της φάσης ελέγχου. Στην περίπτωση αλλαγής ερεθίσματος που γίνεται αντιληπτή, το αποτέλεσμα είναι η αύξηση του ενδιαφέροντος του βρέφους και η παρατηρούμενη αύξηση του ρυθμού πιπιλίσματος που καταγράφεται με τους μαύρους κύκλους (ακολουθούμενη και αυτή από σταδιακή μείωση). Αντίθετα, σε περίπτωση διατήρησης του ερεθίσματος αναφοράς ή μη αντιληπτής αλλαγής, δεν παρατηρείται αύξηση του ρυθμού, όπως καταγράφεται με τους λευκούς κύκλους.

Μέθοδος στροφής της κεφαλής

- Υπάρχουν διάφορες παραλλαγές της μεθόδου.
- Στην εξαρτημένη στροφή, οι ερευνητές δημιουργούν ένα συνειρμό ανάμεσα σε ένα ηχητικό ή οπτικό ερέθισμα και μια πλευρά του χώρου. Αυτό γίνεται με το να παρουσιάζουν ερεθίσματα και να ανταμείβουν τη στροφή της κεφαλής προς τα ερεθίσματα με κάποια οπτικοακουστική επιβράβευση. Έτσι το βρέφος μαθαίνει, για παράδειγμα, να κοιτάζει δεξιά όταν ακούει κάποιον φθόγγο. Στη συνέχεια παρουσιάζεται ένα διαφορετικό ερέθισμα, ενώ οι ερευνητές παρατηρούν τον προσανατολισμό της κεφαλής. Αν το βρέφος στρίψει προς την ίδια κατεύθυνση σημαίνει ότι κατηγοριοποίησε το νέο ερέθισμα ως όμοιο με το προηγούμενο.

Έλεν Άνταμς Κέλλερ

- Η Έλεν Άνταμς Κέλλερ (27 Ιουνίου 1880-1 Ιουνίου 1968) ήταν Αμερικανίδα συγγραφέας, λέκτορας και ακτιβίστρια. Σε ηλικία 19 μηνών, οι γονείς της αντιλήφθηκαν ότι ήταν κωφή και τυφλή και την πήγαν στο Ινστιτούτο Τυφλών της Βοστώνης, όπου την ανέλαβε η παιδαγωγός Άννα Σάλιβαν. Η περίπτωσή της διαδόθηκε παγκοσμίως λόγω ενός θεατρικού έργου το οποίο ήταν βασισμένο στην αυτοβιογραφία της, που αναπαριστούσε τις προσπάθειες της Σάλιβαν να αναπτύξει έναν κώδικα επικοινωνίας μαζί της με την παντελή έλλειψη ομιλίας. Τελικά, έμαθε τη νοηματική γλώσσα και το 1888 γύρισε στη Βοστώνη, όπου θεωρήθηκε παιδί θαύμα.
- Έμαθε γερμανικά, γαλλικά, ελληνικά και λατινικά. Ήταν το πρώτο άτομο με κώφωση και τύφλωση που αποφοίτησε από πανεπιστήμιο το 1914. Συνέχισε τη μελέτη ξένων συγγραφέων και φιλοσόφων, ενώ υπήρξε ιδιαίτερα παραγωγική συγγραφέας. Έκανε ταξίδια στην Ευρώπη, όπου γνωρίστηκε με τον Μπέρναρντ Σω. Στη Σκωτία ανακηρύχτηκε επίτιμη διδάκτορας. Είχε δηλώσει ανοιχτά την αντίθεσή της στον πόλεμο. Επίσης, υπήρξε υπέρμαχος του δικαιώματος της γυναικείας ψήφου, των εργατικών δικαιωμάτων και του σοσιαλισμού, καθώς και άλλων προοδευτικών κινημάτων.